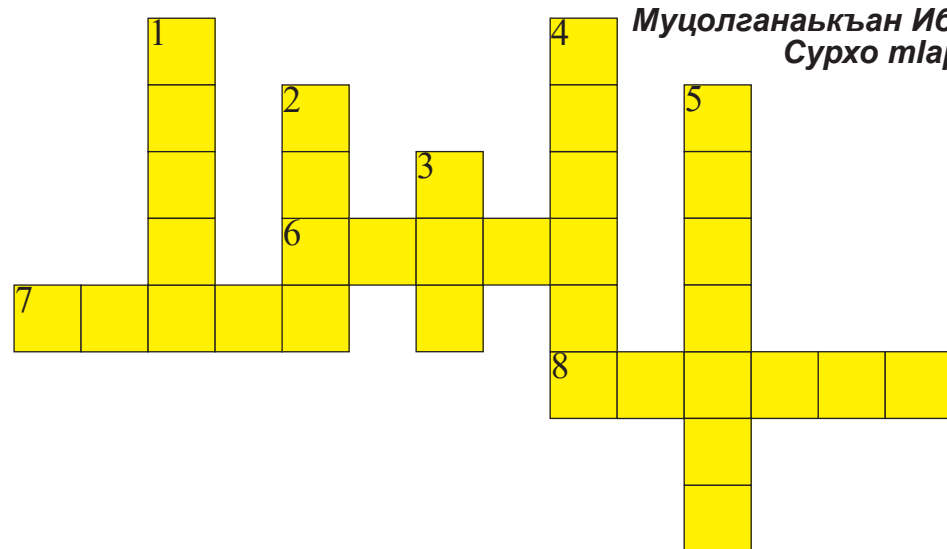

«Дешар»

Оттаяър ва
Муцолганаькъан Ибраһим,
Сурхо тIара ООШ

Кроссворда хаттараш:

ПХОРАГИА:

6. Цунца сурташ дехк.
7. Деша вахача, Iомадy из.
8. Берашта хоза хет, из хьахезача.

УРАГИА:

1. Дешаш йола моттиг.
2. Из доацаш, язлуц.
3. Цу тIа язду.
4. Гиболла, беболла йиш я из.
5. Урок йолаялале, хьакхоач из.

Кроссворда дашхаргаш да 15-ча оагIон тIа.

Дошлорг

Баскилг (да) – кузнечик.

Инкал (я) – верблюд.

Кьортилг (я) – кеклик.

КIормац (да) – бабочка.

Моажал (я) – желтизна.

Мутт (я) – омут.

Паькъарг (ва) – пигмей.

Сарсал (я) – цесарка.

Саькха (прилаг.) – чуткий.

Седкый дагардер (ва) –

звездочёт.

Чкьаьрахо (ва) – рыбак.

Детский журнал «Селалад»
(Радуга) №8, 2024 г.

Учредитель:

ГАУ РИ «Издательский дом
«Сердало».
Издается с сентября 1986 года
на ингушском языке.

Зарегистрирован Управлением
Федеральной службы
по надзору в сфере связи,
информационных технологий
и массовых коммуникаций
по Республике Ингушетия.
Регистрационный номер
ПИ № ТУ06 - 00029
от 19 сентября 2019 г.

Главный редактор
Курскиев И.М.

Художник: Д. Гудантова
Дизайн: И. Курскиев

Сдано в набор 15.07.2024 г.
Подписано к печати 22.07.2024 г.
Дата выхода в свет 31.07.2024 г.
Формат 60х84 1/8.
Бумага офсетная.
Печать офсетная.
Уч.-изд. л. 2,2.
Тираж 2000.

Адрес редакции и издателя:
386101, Республика Ингушетия,
г. Назрань, пр. И. Базоркина, 60.
Сайт: selaad.ru.
Email: selaad.ri@mail.ru
Телефон: 8 (8734) 77-11-84.

Отпечатано
в ООО «Бланкиздат»,
357600, Ставропольский край,
г. Ессентуки, ул. Никольская, 5.

№ 8 2024
Маьцхали бутт

Хьоашаланаькъан лаьла

Сарсал

Сарсал-тарсал, лоаман котам,
хьона дукха еза кот-м
Целе хьекха яла йоалл, -
хургья хьайбашта лай йол.
Мича лечкьяргья хьо тлаккха?
Мича глоргья таьлми даккха?

Сагот ма де ла, котам,
Хьатлаяьргья блаьсти кот-м,
Ягларгья хьо Целе лечкья,
Йоаккхаргья ла шийтта клориг,
Яхьяргья аз хьона хьажкла,
Соца хургва тха Зауриг.

Кьортилг, кьортинг

Сира боккхарг йола кьортилг,
Баьца юкьера хьа кортилг
Хьакъед; гу сона хьа букъ а –
Кьоарзилгаша кьоарзбаь – моакха.
Кьортилг, хланай хьо сел саькха?
Саг ла хьайна юхевитац.
Кхер хьо? Берех кхера езац.
Зе дергдац аз хьона, кьортилг,
Дла ма лечкьябе хьай кортилг,
Ма ада, со бларгавайча.
Гой хьона, сигала – лаьча!
Цунах кхера! Сох ма кхера.
Айбергбац ладаца тларшинг.
Тохаргбац ладаца тларшинг.
Маьрша яха хьо, са кьортинг!

Гуданганаькъан Д. сурташ

Хамхой Жимсари

Бийса яле а, жа доажаде
Араваьннав лу.

(ициьядэс итлу)

Баьццарча клувса тла дажаш,
лажагла седкьилгаш лел.

(котама клорпаш)

Шийна ютлабилла мухь токхабу цо,
Дагадехача эглаз а йода.

(вир)

Кроссворда дашхаргаш:

ПХОРАГИА: 6. Кьоалам. 7. Илма. 8. Гургал.
УРАГИА: 1. Ишкол. 2. Шаькья. 3. Улг. 4. Тюрмиг. 5. Дешархо

Эзоп

Чкъябрахо

Цхъа чкъябрахо эттав, хи чура чкъярий даха. Цхъан бердагара вокх бердага кхаччалца, эзза ший цхарал дла а оттабаь, тШиргах кхера а элла, из хи тла бетта волавеннав из, кхераденна чкъярий цхарала чулелхаргдолаш. Цига тлакхаьчача цхъан юртхочо, цох бехк боаккхаш, аьннад:

- Еррига мутт хьалхьоаяь, мала йиш йоацача ма даьккхадий ла ер хий!

Чкъябрахочо цунна духьала жоп деннад:

- Ер аз муттне даьдецаре, са моцалла вала везаргвар!

Иштта паччахьалкхенашка а нийслуш ба даьсса хабар дувца нах, къяьстта а мехка латта хьал кегаде шоай аьттув баьлча.

Седкый дагардер

Седкый дагардеш волча сага оамал хиннай, хлара сарахьа аравувлаш, седкьяшка урагхьежаш. Цкъя иштта сигален йист зувш воагаш, еррига уйлаш лакхаленца йола из, дагадоацаш, глув чу вежав. Цогла детта, оарц деха волавеннав седкый дагардеш лелар. Цига тланийсвеннача сага хезаб цо бетта мухь, хинначох кхийттача цо глув чу вагачунга аьннад:

- Ма ва-кх хьо ва-м! Сигала хьежаш леллашехь, хьай когашта клалха фуд а хац!

Ер клоанолг кхеллай, йоккхий тамашаш ювце а, моллагича паькьарга дулургдар а де ца могача сага духьала.

Таржам даьр
ларчакханаькьан Сали.

Гудантанаькьан Д. сурташ

Гуйре

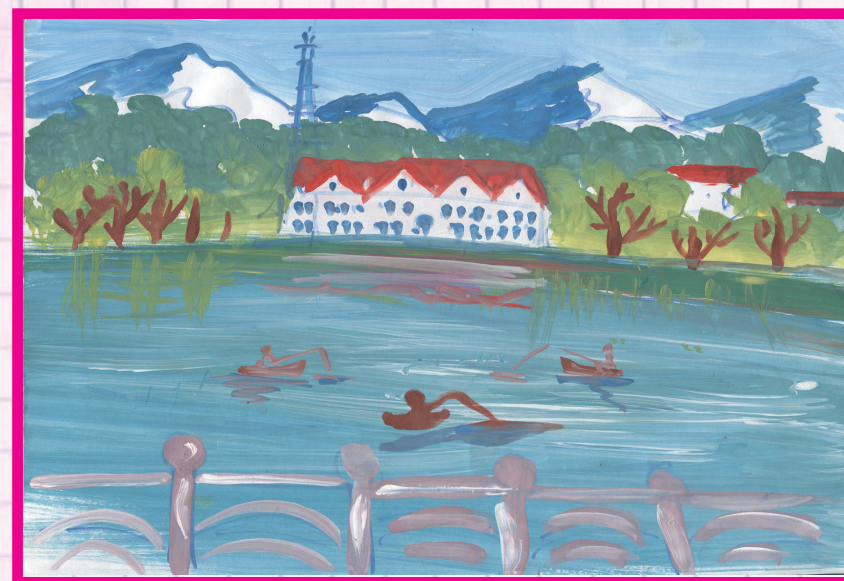
Гаьнаш ягла
Михца эгаш,
Гаьнаш тлара
Гла да легаш.

Даьллача мо
Халча балха;
Доагла ца луш,
Юлег клалха.

Муцолганаькьан Зубейдат,
Сурхо тлара ООШ,
7 «б» класс.

Галай Бэллай сурт.
эл. Наьсаре, УЦ «Дийлла дуне», 4 «а» класс.

Дзовранаькьан Ахмада сурт.
эл. Наьсаре, УЦ «Дийлла дуне», 4 «а» класс.

Нана

Са нана эгара
Хозагла хеталу,
Цунцара безам
Са дег чу леталу.

Ноаной безаш хул
Шедолча берашта;
Лоаме езаш мо,
Майтлоама кхерашта.

Хучбаранаькьан Хьава,
Сурхо тлара ООШ,
5 «б» класс.

Йила ТЕЛЕФОН

Доврбиканакъан Роза

- Мама... мама... телефон етт хьога... - цІогІа тох уйчен тІа ловзаш ягІача Фаридас.

- Хъаял сона из, - оал, истола тІа а этта, цІагІа кІир тохаш йоаллача нанас. СихагІа йистеяла гІертача цунна ха йоае лацар. Фаридас сихха ураийккхе, хІам дуача цІагІа истола тІа улла телефон наьнага дІалу. Ше къамаьл даь яьлча, нанас телефон Фаридайга дІакховдау:

- Йолле... Йойилла, - аьле.

Фарида, телефон бе а йоаллаш, къайлай-оал. Цхьа ха яьлча, Іоухача хин тата хоз нанна.

- Фарида! Фарида! - цІогІа тох нанас. ЙиІиг юхайистхиланзар... Ялх шу даьнна-дале а, йиІиг бІарглакха безаш яр...

- ХІанз фу деш йоалл-хьогІ ер? - аьле, нана истола тІара Іо а яьле, хин тата долчахьа йод.

БІаргадайнача сурто меттагІ ца йоалий-

таш ют нана...

Ноанал деча цІагІарча крана кІал, гІанда тІа а этта, шин кулгаца сапа а хьокхаш, дуккха хий ІотІа а ухийташ, телефон юлаш йоаллар Фарида.

- Ай! Ай! - яхаш, йиІигагара телефон хьайоаккх нанас. - Ай, хьан аьннад хьога телефон йила?

- Мама... Іа ма аьларий сога: «Йолле, телефон Іайилла»... - нанас леладечох ца кхеташ, цецъаьнна нанна бІарахъеж Фаридас.

- Бакълув йиІиг, - оал сесага а йоІа а деш дола къамаьл хозаш, цІагІа чуваьннача дас. - Йойилла аьннад, цо йилай... Іо мичахьа йила еза аьннадаларе, цо дІаюлларгъяр, - аьле, велалу из.

- Сен раьза яц хьо? Іа аьннар хьадаьд укхо, - яхаш, йиІиг мархІа а елла, хьоаст дас, - цІена бувца беа гІалгІай мотт.

Гудантанакъан Д. сурташ

Салиханов А.

Колой Османа Халат

Колой Османа Халат ваь хиннав 1948 шера тов бетта 18-ча дийнахьа Казахстана Кустанайски областе. Ховш ма хиллара, из я вай мехкахдаьха хинна ха. Цун да Осман вай Сибре дигале а цІадаьхкачул тІехьагІа а, Наьсар-Керттерча почта кулгалхо волаш, къахьегаш хиннав. Дезала нана Цхьорой Маликат, цІа-ков леладеш, хьаенай; ший маьра дика оагІув а гІонча а йолаш. Царна шиннена а дика карагІдаьнна хІама да ала мегаргда, цІена тІехье кхейр. Кхо воІи цхьа йоІи дар цар.

1957 шера Наьсарера №2 йолча ишколе деша вода кІаьнк. Цига бархІ шера мара дешацар. Из яккхача кхы а шин шера деш цо №1 йолча ишколе. 1967 шера, ишкол чакхъаьккхача, Колой Халат эскаре гІулакх де тІахьех. Чехословаке кхоач гІалгІай зІамига саг. Из цига волаш, Советски Союза духьала а дерригача эрсий халкъа духьала а бунт хьоаю мехка. Халат хиннача полкацарча тІемхоша соцабу из гІоттам. Полка чубоагІача бІухошта цу «Дечин-ГІалан сийдола нах» яха цІи лу.

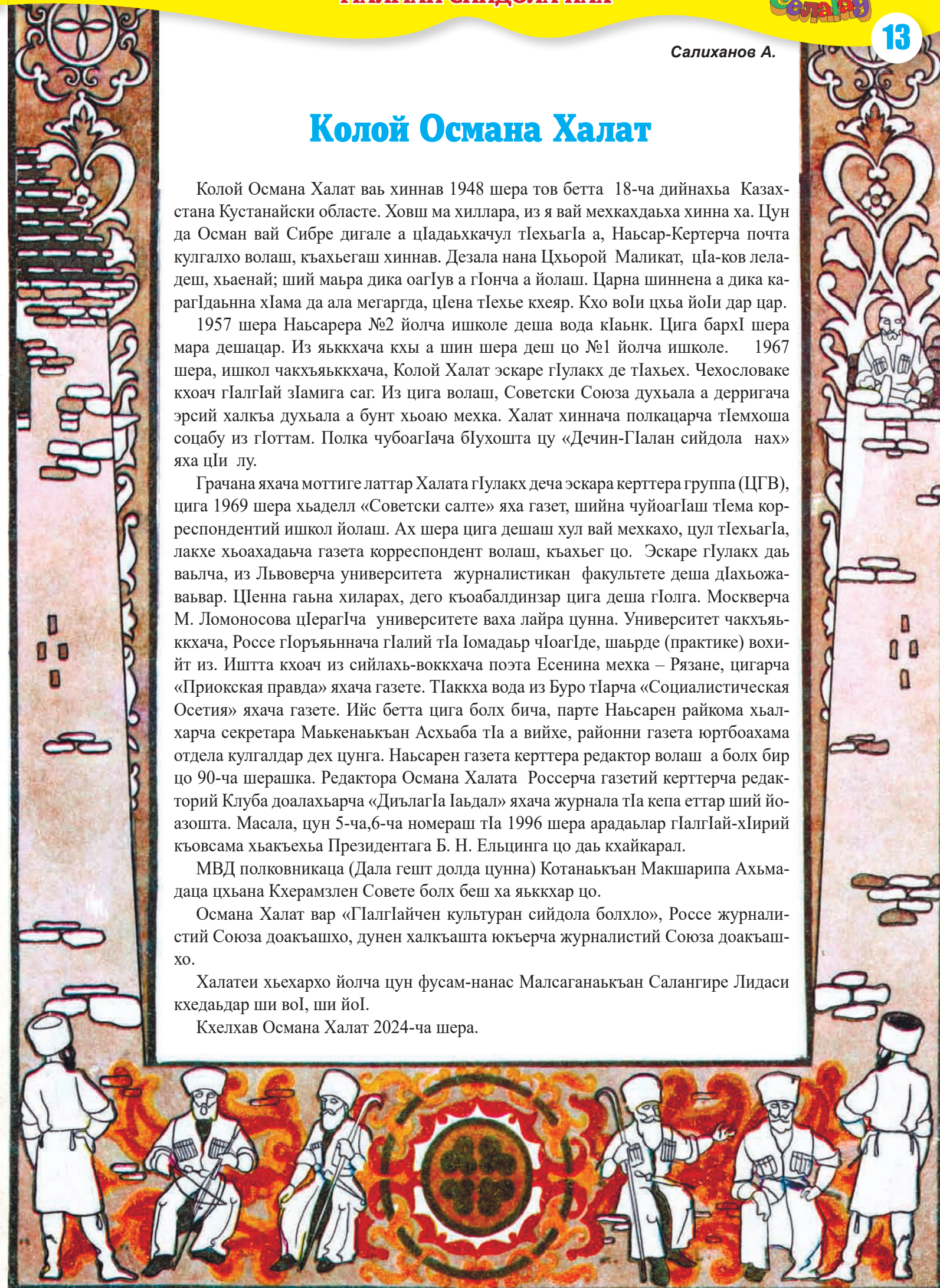
Грачана яхача моттиге латтар Халата гІулакх деча эскара керттера группа (ЦГВ), цига 1969 шера хьаделл «Советски салте» яха газет, шийна чуйоагІаш тІема корреспондентий ишкол йолаш. Ах шера цига дешаш хул вай мехкахо, цул тІехьагІа, лакхе хьоахадаьна газета корреспондент волаш, къахьег цо. Эскаре гІулакх даь ваьлча, из Львоверча университета журналистикан факультете деша дІахьожававар. ЦІенна гаьна хиларах, дего къоабалдинзар цига деша гІолга. Москверча М. Ломоносова цІерагІча университете ваха лайра цунна. Университет чакхъаьккхача, Россе гІоръаьннача гІалий тІа Іомадаьр чІоагІде, шаьрде (практике) вохит из. Иштта кхоач из сийлахь-воккхача поэта Есенина мехка - Рязане, цигарча «Приокская правда» яхача газете. ТІаккха вода из Буро тІарча «Социалистическая Осетия» яхача газете. Ийс бетта цига болх бича, парте Наьсарен райкома хьалхарча секретара Маькенакъан Асхьаба тІа а вийхе, районни газета юртбоахама отдела кулгалдар дех цунга. Наьсарен газета керттера редактор волаш а болх бир цо 90-ча шерашка. Редактора Османа Халата Россерча газетий керттерча редакторий Клуба доалахьарча «ДиьлагІа Іаьдал» яхача журнала тІа кепа еттар ший йозошта. Масала, цун 5-ча, 6-ча номераш тІа 1996 шера арадаьлар гІалгІай-хІирий къовсама хьакъехьа Президентага Б. Н. Ельцинга цо даь кхайкарал.

МВД полковникаца (Дала гешт долда цунна) Котанакъан Макшарипа Ахьмадаца цхьана Кхерамзлен Совете болх беш ха яккхар цо.

Османа Халат вар «ГІалгІайчен культуран сийдола болхло», Россе журналистий Союза доакъашхо, дунен халкъашта юкьерча журналистий Союза доакъашхо.

Халатеи хьехархо йолча цун фусам-нанас Малсаганакъан Салангире Лидаси кхедаьдар ши воІ, ши йоІ.

Кхелхав Османа Халат 2024-ча шера.

Ювдала ча

(пирсаьний фæлг)

Цхъан бус чана гIа бIаргадайнад, кхоъ ерста дулха чIегилг шийна корайича санна. Турра хъал ма гIетта, уж кхоъ дулха чIегилг лаха араяьннай ча, хъанна хов гIаныхъа дайнар сомагIа хулий а?!

Яжаш йоалла бIийг бIаргайна, цунна гIайолаеннай ча. Ше кIалхарйоалалургй-оацилг хайнача бIийга, йоха ца а йоаш, чана гIа а йолаенна, гораяха, цун сий даьд.

- Хъона сенах йовз со? - хъаттад чано.

- Ай, хъанна йовзац юртда-хъажа йола ча. Массанена йовз. Сона-м хIаьта а йовза ма езий, со хъа даьна сакъердаме иллеш доахаш йола гIулакхча ма йий!

- Жи, сона а алал сакъердаме илли, Iайха са даьна оалачарех! - аьннад чано.

Бийг Iеха йолаелча, Iуна дIахезай из. Ший жIалешца гIа а вена, дика хъокха би-йтта, эkkхаяьй ча.

Дахойодаш, шин устагIанна тIакхаь-чай из. Шоаш доьдалургдоацилг хайнача жерча шоайла барт баьб. Чана гIа а даьхка, аьннад цар:

- ЧIоагIа гIаддахад тхо, хъона, юрт-даьна-хъажочунна, шуна тхоаш кхачарах!

ТIаккха шоайла къувса доладеннад, ше-ше хъалхагIа баа беа, яхаш.

Чанга дехар даьд цар, шоашта юкъера къовсам цо къоастабергболаш:

- Хъа пурамийца тхо шиь тхоайла лат-аргба, котбаьнна Iа хъалхагIа буаргба.

Цу гIулакха чIоагIа раьза хиннай ча, из къовсам къоастабе раьза хиннай. ТIакк-ха шин устагIо эгIей магIей хъал-Iо а баха, гIахъийдда чан юкъметте ковраш теха, бIаргашкара сийгаш дIадахийтад, бартал-тохаш, шоаш дайdda дIадахад.

Цхъан-шин сахъата илла, халла метта а ена, дIахояхай шийна гIаныхъа бIаргайна ерста дулха чIегилгаш лаха. ЦIаьхха, инкала тIакхаьчай из. «Ер хиннай хъона аз лийхар: ерста а я, дулх а дукхагIа доалл», -

Гудантанькъан Д. сурт

аьнна хийттад цунна.

- Яьй, инкал! Сона гIаныхъа бIарга-дайнад, аз хъо яа езаш хилар! МеттагI ма ялалахъ!

- Маьрша йоагIийла, юртда-хъажа! - аьннад инкало.

- Айя, хъона сенах йовз со? - хъаттад чано.

- Хъо ца йовзаш вар малав? Сона-м хIаьта йовза ма езий хъо, со хъа даь гIонча хилча, цунгара йоазонаш дIа-хъа кхухъаш. ХIанз а хъона цунгара йоазув дахъаш а йо-агIа со!

- Мичад из, са дас сога яздаь йоазув? Хъадал из, - аьннад чано.

- ДIа, са тIехъашкарча барга гIа яздаь да-кх. Iодешал, - аьннад инкало.

Йоазув деша, аьнна, ча Iойийрзача хана, шаккхе а барг теха, лосттаяь дIаьхи-йтай ча, кхетам чура а йоаккхаш. Малх чу-бузаш мара меттаенаяц ча, инкало техача баргех. Хъалъура а хайна, корта дIа-юха а лостабаь, уйла е хайнай ча, шийна дайна-ча гIаныхъа. Дикка уйла йича, кхетадаьд цо, шийна гIаныхъа бIаргайна ерста дулха чIе-гилгаш шийна кхоачаргйоацилг из хилар.

Таржам даьр Озанаькъан Салмана Iаддрохьим

Кхоартой Марет

Беке наIараш

Беке коанаIараш оттаяьй, го-нахъа карт йоацаш. Лоалахоша витавац Беки; наIараш оттаяьй Iа, карт хIана яц хъа гонахъа, яхаш. Оаш фу дий, аьннад Беке: «Карта тIагIолла аха-м дахкац шо со вол-ча, коанаIарах хъачу а аха, цигга гIолла ара а дувла».

Гаьнарча юрта

Цкъа гаьнарча юрта водаш, хин-нав Бексолта. КIаьдвенна Iохайнав из салаIа, йоккхача бIара гаьна кIал, хIа-ма кIал а тесса. Шийна хIама дIа, бок-кха кхера керта кIал а билла, Iовижав. Тар кхийтта, дика наб яьй цо, шийла-ча Iийне. Сوماваьлча, дIа-юха ер хъе-жача, бIаргагу доккха кха харбазех, ябакхех диза. Бексолта хъийжав, цкъа харбазашка, цкъа ябакхашка, тIаккха бIарий гаьнага урагIхъожаш хиннав, цигга аьннад:

- Даьллахъ, еций йоккха тамаш, иззал диткъача хетолгех йоккха хар-базаш, ябакхаш ядар; иштта лакхача, йоккхача гаьн гIа селлара зIамига бIа-раш дахкар. Укх дунен гIа ше мел дар иштта юхамаччахъа да-кх.

Цу хана цхъа бIар IотIадож Бек-солта керта гIа. Оагавенна, хъалхъе-жав йоах, Бексолта:

- ДIахъажал, хъе мел сий долаш га я, цудухъа ба хъа сом а зIамига. На-гахъа хъох харбазаш, ябакхаш ядаре, ца батIаш корта хъан хургбар.

Циск са хилча...

Нагахъа санна циск са хилча,
Лувчадергдар хлара денна.
Ехк хъекхаргъяр шозза, кхозза,
Леларгвар со сайх блубенна
Къастаргвацар бус е денна.

Дехкий лувца кхувларгдар,
Кхай тла, ара, дайна клалха,
Юморгбар цун адамий мотт.
Шийна дижа улларгдар,
Цигара ловза ухаргдар,
Тховнаш техкаш леларгдацар,
Наъха пхьер тла кхестаргдацар
Кийчбеш цунна беза кхача,
Наха бларгаш къерзоргдоацаш,
Доккха жай лоолларгдар.

Бирса жлали духъалдаълча,
Таба, лачкъа юморгдар.
Кхыдола цискаш уллувдаълча,
Куралаш е хъехаргдар.

Цудухъа дезар сона цизи,
Ци тулларгъяр цунах «Мутли»
Ше майрагчо аргда-кх «Пати»
Цо приемаш юмаергъеций?
Цудухъа дезар сона цизи.

Зизай цлов

Лида яь ди дезде,
Клаьнкаша бера зизай цлов.
Члоагла хоза сийна, цле;
Бларга ца дайнача тайпара.

Елаенна аьлар Лидас,
Сона зизаш хоза хет.
Уж цхъан дийнахъа матардолх,
Ийца ялара йоккха торт.

Тортах бала пайда ба,
Кхы влалла деце юаргъя.
Бларех яь торт еза сона,
Мегацарий эца лайна?

Бехказбувлар новкъостий,
Цхъанне а хъаькъал кхаьчарий?
Юха яь ди дездеча хана,
Дош лу торт-м эцаргъя.

Гудантанакъан Д. сурташ

Кхоартой Марет

Дударанакъан Макка

Гуйре

Чакхса доагла гуйрен гуйре,
Баь тла дада жовхъараш.
Догамаш даь лажагла даьри,
Михо легаду гаьний глаьнаш.

Даькъастенца ладика йийца,
Оалхазараш гаьна долх.
Лалама бесаш хийца,
Гуйрено бу из ший болх.

Хамхой Жимсари

Лораделаш хъазилгаш

Бераш, оаш ма чувхаделаш
Бешамашкара хъазилгаш.
Хлара оалхазар да шоана
Вай беш лораеш, къахъегаш.

Лораделаш оаш цар бленаш,
Лораелаш клоригаш.
Цискаш юхера лелхаделаш.
Ланна ялат тувсалаш.

Блаьсти еча, баркал оалаш,
Дохаргда цар вайна иллеш.
Длаьхача аьхки гаьнашта ха деш,
Лелаергъя бешамаш.

Доврбиканакъан А. сурташ

Кхоартой Марет

Арифметика

Диъ шу да Мамедика,
Еза цунна арифметика.
Йоах цо чоагIа гIадваха,
ЦIогIа детташ йоах:
- Нагахьа тохе шинне тIа ялх,
Цунах хургьа ворхI!

Цун цIогIа дIахеза,
ЛархIа эттар Iийса:
- А, ялхне тIа тохе шиъ -
Цунах хургьа пхиъ!

Берригаш а корзагIбаьнна,
Бекъабелар, дIа-юха баьнна.
Пелгаш вIашкадехка эттар,
ТеннагIа йола Залихан.

- Духьале ма е кIаьнкаш оаш,
Ш-о-о-ртта! ЛархIа йоал со!
Хала да, ялхне тIа тоха шиъ,
Гар ийккха воаллар виъ.

Марема хов правило:
Шиъ ялхне тIа тохара.
БархI я шоана, Iомале,
Иттнега кхаччалца дагарде!

КIормац

КIормац
КIормац, кIормац
ЦIе, кIай, моажа.
IажагIа такаш,
Букъ тIа даьржа.
Детташ ткьамаш,
Боахаш го,
Хотташ да хьо
Гаргало!
Михо, хьайча, урагIхьу,
ДIа-юха дийтте,
Баьцага лу.
Маьлха зIанарашца лайзе,
Зизай хьажо кер хьалбизе
Дайя кIормац
Лайтта досс,
ХIара ткьам тIа -
Дошо гIоз.
Хувцалуц цун
Моажа бос,
Сона хулаш дегагIоз.

Дибаранакъан Хади

Моажал

Гетта дода кема санна,
ДIадахар хьо, ахка.
ЙIовхал шелалца хувцаенна,
Гуйре кхачар чехка.

Дешара шу доладенна,
Бераш йизай аре.
Зунгатий мо кхотабенна,
Болх уж Iилма Iомаде.

Сийнача баъ тIа зизаш санна,
Къаман кхоане хозьеш,
Бахаргба уж сийлахь хинна,
ГIоза Даьхе тоаеш.

Царна юкъе ба вай мехка
Паччахьаш, Iилманхой.
Iалама сурт хоза дехка
Суртанчаш, хьехархой.

Хургба говзал енна лораш,
Аьшкапхьараш, бIухой.
Тайп-тайпарча наькъ тIа болаш,
Къаман гадахархой.

ТIехьен тIехьа тIехье йоагIаш,
Йода дунен зама.
Ноахалгара ноахал доагIаш,
Гобоахаш гу хано.

Даьла диках вай ма далда,
Машар хилба лайтта.
Даьхен беркат тIехьенца хилда,
Барт-безамца хетта.

Хоза-моза

(Длахододар. Долалур - № 7 йолча номер тла)

Моза-Нани,
Мухь ма бетта,
Керта мосех
Ка ма етта!

Моза-Дади,
КорзагIваьле,
Дла ма кхувса
Хьай из глаьле!

Майра Зунгат
Хинна мара,
Гизго бига
Моза лара!

Йолах урдув
Кхы ма деха...
Блеха да из урдув,
Блеха!

Бала ба
Из урдув, бала...
Балба цунах
Сийна ала!

Вайна эшац
Дошо гIоз...
Фу эш вайна?
ДегаргIоз!

Даьша Моза
МархIабехк,
ХIаьта, Гизга
Даьна бехк:
Эшаш яц Гизг,
Гизг я IаIа,
Налалет цун сибата!..
Майра Зунгат -
Из да мала,
Баркал, баркал Зунгата!
Тоха тIоараш,
Айе аре:
Хоза Моза
Бода маьре!
Фуаш дахьаш йоагла котам,
Кьоарза бедар йола котам.
Чаме да цо дахьа фуаш,
Хьаьший клаьдлургбац уж дуаш.
Чаьпилг дахьаш йоагла
Чоапилг,
Чаме да цо дахьа чаьпилг.
Да из чаьпилг кIолд чуелла,
ЦIеча лентах бантик элла!
Дукха ца говш Мани бера -
Ведар йизза шура ера.

Баскилг дера... Цо фу ера?
Баскилго ший чIондарг ера.
Кийчде масхам,
Ата хох...
ДIалакха пандар...
Ворс-тIох!

Цигга доладелар ловзар...
Малав цул хозагIдар довзар?

Фата еттар, зурма лекхар,
Чаьпилга тIа даьтта хьекхар!
Зурма лекхар, фата еттар,
Шурий пелах пела деттар!

ЦIаьхха, сецар зовне зурма,
Цунца цхьана сецар фата,
Дижар илли, сайцар гIараш,

ДIа-хьа яхар наIара гаргаш...
КIайча даьре чокхи дувхаш,
Дошув даьккха кий тIатуллаш,
Дотув даьккха тIехкар хьерчаш,
Гучабаьлар хоза Моза,
БIаргаш Iаьржа дола Моза,
Ткъамаш даьржа дола Моза.

Цун бушиг а лаьца доагIар,
Юкъа диткъа дола Зунгат,
Белаж шера йола Зунгат;
Хоза Моза бахьан долаш,
Дала кийча дола Зунгат.

ТIоарскан иккаш ювхаш дар из,
Зипа чокхи дувхаш дар из,
Элтара кий тIатуллаш дар из,
Кхаьла шалта уллаш дар из.

ЦIогла техар массане а,
Цхьанне санна массане а:
- Дукха бахалба шун безам,
Дукха яхийла шун хозал,
Дукха яхийла шун дикал,
Дукха дахалда шо шоаш!

ТIаккха юха йийкар фата...
Зурма... Илли...Бегаш... Тата...
Анекдоташ дувцар Говро -
Цунна дика дувца ховра.
Дувцар, Iатта лерге ухаш,
Мани белар, аркъалъухаш.
Баскилг дагIар - дIаьха мекхаш, -
Чоапилга ший чIондарг лекхаш.

Котама ший стихаш ешаш,
Цици дар.
Цун стихаех чIоагла тешаш,
Котам яр.

Бордаш делар,
Къегар бIаргаш:
ГIадбахабар
Массабаргаш!

ЦIаккха дицлургдац из ловзар;
Шеварг халхавувлар говза:
Нускал Зунгатаца дувлар,
Баскилгаца ювлар Чоапилг.
Мани ший Говраца бувлар,
Котамаца дувлар Цици...

Ювцаргьяц аз шоана харцо -
Со а халхавийлар царца.
ХIанз со, клаьдвенна, цIаваогла...
Уккхаза тIадам отто боагла!

